

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria : Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate : Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA și ȘCOALA“ E ar banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.</p>
---	--	--

Nr. 2712/1906.

Circular

Tuturor oficiilor protoprezviterale și parohiale din districtul Consistorului gr. or. rom. din Arad.

Incepând dela reînființarea mitropoliei noastre s'a simțit necesitatea înființării unei Episcopii în Timișoara pentru credincioșii bisericii noastre din părțile bănățene.

Înființarea acestei episcopii, fiind reclamată de interesul unei bune administrări, de ridicarea stării morale și de consolidarea vieții religioase a credincioșilor bisericii noastre, Măritul Congres național-bisericesc, având în vedere interesul vital al bisericii, cu concluzul său Nr. 64 din anul 1900 a decretat înființarea Episcopiei Timișorii și a însărcinat Consistorul mitropolitan cu eruarea și stabilirea mijloacelor necesare pentru faplica înființare a acestei episcopii.

Spre a satisface acestei dorințe vechi a credincioșilor nostri din părțile bănățene, sinodul nostru eparhial din anul 1906 prin concluzul său Nr. 54, pe baza dreptului său cuprins în §-ul 96 al Statutului-Organic, a decis escrierea unei colecte pe întreg teritoriul de sub jurisdicțiunea Consistorului nostru din Arad.

Având deci în vedere acest concluz sinodal, însărcinăm și îndatorăm preoții conducători ai oficiilor parohiale, ca în scopul adunării unui fond pe seama înființândei episcopii a Timișorii, la sărbătoarea cea mai potrivită din decursul anului curent, cum este în unele părți „hramul bisericii“, când adecă sfânta biserică ar fi mai bine cercetată de credincioși, să cetească acest circular în decursul serviciului divin și anume după cetirea sfintei evan-

ghelii și după cetirea și esplicarea binevoitoare a acestui circular, să dispună purtarea imediată a unui tas special pentru a adună contribuiri benevole dela credincioșii prezenți, iar în decursul anului, la timpuri potrivite să facă și separat colectă pe teritoriul parohiei fie în bani, fie în bucate, cari din urmă se vor preface apoi în bani.

Suma de bani adunată cu tasul, conducătorul oficiului parohial din comuna bisericească respectivă o va transpune imediat concernentului oficiu protopresbiteral, iar acesta o va înainta imediat pe lângă conspect la cassa consistorială, iar sumele adunate ulterior prin parohie cu lista, împreună cu lista de contribuire le va transpune tot concernentelor oficii protoprezviterale, pe cari le îndatorăm, ca cel mult până la 15 Ianuarie 1907 să înainteze la cassa consistorială toate listele și banii încurși, având să soliciteze listele, ce nu vor fi întrat până la finea anului curent.

Când emitem acest circular apelăm la zelul P. O. D. protoprezbiteri și a dlor preoți și prin ei la simțul de jertfă a poporului nostru credincios, cerând sprijinul binevoitor al tuturor la crearea și înființarea acestei instituțiuni, care va fi chemată să întărească și între toate împrejurările va și întări pozițiunea bisericii noastre strămoșești.

Tocmai de aceea, dacă generațiunea de acum își va da seama de ceea ce moșii și strămoșii nostri au avut totdeauna în vedere, că adecă interesul bisericii noastre a stat și stă în strânsă legătură cu interesul bine priceput al poporului nostru, dacă iubitul nostru cler și popor își va da seamă de faptul, că biserica ne-a conzervat aceea ce avem și că sub scutul ei ne-am susținut în cursul veacurilor; dacă cu toții ne vom da seamă, că *necesitatea înființării episcopiei de sub întrebare este recunos-*

cută de Măritul nostru Congres național-bisericesc ca și reprezentanța legală a întregii noastre mitropolii, suntem convinși, că iubiții nostri credincioși vor înțelege scopul, iar înțelegându-l va grăbi fiecare de după starea lui materială și de după căldura dragostei sale a concurge cu denariul său la crearea unui fond, cu ajutorul căruia să se poată înființa Episcopia de sub întrebare.

Arad, din ședința plenară konzistorială, ținută în 4/17 Mai 1906.

Ioan I. Papp m. p.

Episcopul Aradului.

Vizitațiune canonică.

Prea Sfințitul episcop Ioan I. Papp și-a cercetat credincioșii din Gai în ziua primă de sf. Rusalii.

Gaiul e imediat sub Arad și biserica încă este episcopească, căci în Gai sunt pământurile episcopești, prin urmare lumea e obicinuită a vedea episcopi. Cu toate acestea prezența oficială a Prea Sfinției Sale a electrizat întreagă parohia și mic cu mare a grăbit întru întimpinarea arhiereului iubit, ca să-i asculte părinteștile povește atât de mult apreciate de către credincioșii cari au avut fericirea a ascultă cuvântările P. S. Sale, pline de căldura credinței și a dragostei creștinești.

Cântările liturgice le-a executat corul seminarial sub conducerea profesorului Trifu Lugojan.

Prea Sfințitul a servit asistat de protosințelul Roman Ciorogariu, asesorul protopresbiter George Popovici, referentul Vasilie Olariu, preotul local George Bragea și protodiaconul Dr. Iustin Suciu. În decursul serviciului a făcut pe cler. de curs. III Florian Goina de cetăț și a hirotonit pe Ioan Boțoc întru preot.

În înălțătoarea cuvântare Prea Sfințitul a arătat credincioșilor calea adevărului evanghelic și i-a îndemnat la îmbrățișarea învățăturilor. A fost nimerită mustrarea pentru neglijarea învățăturilor, căci în Gaiul din imediata apropiere a Aradului, unde atât de aproape e ocaziunea de a da copiii la școală și nici un cărturar eșit din sânul poporului. Părintele George Bragea înduioșat de cuvintele arhiereului mulțumește P. S. Sale pentru ostenirea întru luminarea poporului și întărirea credinței în Gai.

Bucuria a devenit apoi entuziastă, când Prea S. Sa a împăcat pe doi fruntași ai comunei, cari erau în ceartă și certurile lor bântuiau rău afacerile parohiale, căci ele să resimțeau în întreagă comuna. Certajii împăcați acum aduc mul-

tămită bunului și înțeleptului arhiereu între freneticele aclamări ale poporului.

Dela Gai Prea Sfințitul întoarce la reședința Sa și cu corul seminarial prăznuind la masa sa împreună cu învățăceii săi mari și mici, cu suita și cu coriștii semincriali. Drept dovadă de iubirea Sa față de fitoartea preoțime.

Dela Brad.

În vechea țară a Zărandului, care ne deșteaptă în suflet atâta pietate, care poartă în sânul său atâtea reminiscențe înduioșătoare și strălucite: e pururea același, și acum ca altă dată, poporul nostru românesc, bun, viguros și cuminte, cu bogate calități și aptitudini hărăzitoare de nădejde pentru viitor în Zărand e același, cel din bătrâni, duhul de trezvie națională, care exală din toate instituțiile întemeiate de inimoșii nostri înaintași și care sunt susținute, dezvoltate de harnicii lor epigoni.

Am avut fericirea, să asist la serbările ce s'au făcut cu ocaziunea aniversară a patronului gimnaziului nostru român din Brad în anul acesta, ziua de *Constantin și Elena*, și mă simt îndemnat a face un raport despre cele văzute și constatate, pentru publicul nostru.

Născut în împrejurări mai fericite, prin munca, entuziasmul și jertfa înaintașilor noștri, a fruntașilor vieții românești de pe la anii 1860—70, în special zărandani, acest focal de cultură românească este o binefacere pentru întinsa împrejurime română doritoare de lumină și de cultură, este un izvor, de unde se revarsă și pentru institutele noastre pregătitoare de învățatori și preoți, elemente trebuincioase.

Dar nu suntem mulțumiți, cu atâta!

Rolul și misiunea școlii din cestiune trebuie să ajungă și mai important și mai mare, — și nădejde avem, că cu ajutorul lui Dumnezeu vom ajunge să vedem prefăcându-se micul gimnaziu într'o mare școală românească.

Pentru aceasta nu se cere decât sprijinul publicului românesc, și a forurilor noastre bisericești și culturale, căci conducerea institutului este în sârguincioase și destoinice mâni.

În ce privește întocmirea gimnaziului din Brad, el corăspunde pe deplin tuturor cerințelor moderne, cerute de un institut de asemenea grad. Nivelul cultural al corpului profesoral și gradul pregătirii elevilor, de asemenea a satisfăcut și satisface tuturor cerințelor reclamate de autoritățile competente, — iar pe Românul care ascultă și are privilegiul de a ascultă cu urechea inimii prestațiunile acestei școlii, numai mângâia îl pot, numai multumi îl pot cele constatate.

Cu prilegiul zilei de Constantin și Elena s'a ținut și în anul acesta adunarea *reprezentăției gimnaziului*. Adunarea a decurs cu deplină demnitate. (Observăm în treacăt că reprezentanții din părțile hălmăgene ale vechiului Zarand, părtași la fundațiune, nu s'au prezentat în număr prea mare) și din expunerile limpezi ale rapoartelor și cenzurarea aceloră, s'a învederat o îndușoșătoare râvnă desinteresată, o exemplară curățenie și o sinceritate deschisă, în ce privește atât gestiunea materială cât și preocupățiunile morale ale conducătorilor.

Serbările ce au arangeat brădenii cu această ocaziune, le fac onoare și sunt spre lauda conducătorilor și fruntașilor din Brad.

Za. Podgor.

Constituțiunile apostolice.

Mi-s'a dat ocaziune, nu odată, ci de repetite ori, în conversațiunile noastre despre literatura bisericească, ca să constat că o parte însemnată din clerul nostru nu-și poate da seamă de multe din operele ss. Apostoli și ale părinților bisericii noastre ort. române; și nu știu cui să atribuesc această împrejurare: școlai ori lipsei gustului de citit ce se resimte destul de bine în sânul clerului nostru. — Departe de mine să fie critica, ci să mi-se ierte per tangentem a constata un adevăr, care de mult băntuie și ține pe loc sufocând ori ce rază, pe terenul literaturii noastre bisericești.

Cu această ocaziune am crezut a face fraților preoți și iubitorilor de literatura bisericească un serviciu neînsemnat, scriind ceva despre constituțiunile apostolice, în cari se afla un tezaur de doctrine religioase, dogmatice, liturgice etc.

Constituțiunile apostolice deși apocrife, în secolii primi creștini se citeau publice în sf. biserici, cu toate că părinții din suta a 4-a se îndoiau despre originea lor apostolică, ba chiar le luau drept obiect de dispută, îndeosebi părinți occidentali. Asemenea soarte aveau și canoanele apostolice.

Sinodul Trulan dela Constantinopol 692 hotărăște însă: »Sfântul sinod hotărăște, că cele 85 canoane apostolești acum și în viitor au să rămână pe loc și neschimbate. Fiind că ni se ordonă întrînsele a primi și constituțiunile apostolice adunate de Clement, căror ereticii de mult încă, adăugând învățături străine bisericii, au stricat și întunecat icoana frumoasă și curată a Dumnezeuștilor dogme, așa ne-am aflat îndemnați a scoate constituțiunile apostolice din rândul cărților sfinte. Prin această sentință sinodale scot constituțiunile apostolice din biserică, cari deși până aci biserica ort. le-a considerat de operă genuină a ss.

apostoli, în occident, prin *decretum Gelazianum*, declarate fiind de apocrife, ajuns-au aceste scrieri de valoare neprețuită a fi uitate până chiar în secolul al 16-lea. În occident s'au tras la îndoială chiar și canoanele apostolice, a nu fi de proveniență apostolică »(Hefele, Concil. Gesch. Ld. I. p. 769.)«

Făcându-se în veacul al 16 și 17-lea cercetări din partea savanților s'a aflat originea constituțiunilor apostolice puțin apostolică, ba partea cea mai însemnată de scriitori o trăgeau cu totul la îndoială; din acest timp datează nerecunoașterea constituțiunilor apostolice de canonice. Prin aceasta însă nu se eschide de loc mulțimea locurilor ce datează de pe timpul apostolic, cari indirecte întăresc canonicitatea lor.

Celea de sus le-am premis pentru înțelegerea cât de puțin a constituțiunilor apostolice, pentru ca însă să avem o icoană fidelă a acestei scrieri de valoare depusa în 8 cărți, care, ultima cuprinde și canoanele apostolice, voi da în cele următoare conținutul fiecărei cărți.

Constituțiunile apostolice obvin în secolul al 4-lea în literatura bisericească sub numirea »constitutiones apostolicae«.

Primele 6 cărți constituiesc așa zicând simburile cristalizator al întregii colecțiuni și multă vreme par a fi fost întrebuintate ca un întreg independent, neavând nici o legătură cu celelalte 2 cărți din urmă, cari parte sunt repetiri, ba chiar cuprinzând contraziceri referitoare la cele 6 cărți dintâi.

Cartea I-a, conține în 10 capitole admonieri contra avariției, urei, răzburării, luxului, lenei și contra lecturii scrierilor păgânești; lectura scrierilor sfinte se recomandă cu insistență. Se tratează mai departe despre însușirile bune și rele ale femeilor.

Cartea a II-a, cuprinde în sine în 63 capitole însușirile și datorințele persoanelor ierarhice, tractează cu deosebită privire epistolele pauline despre însușirile, poziția și puterea pastorală a episcopului, totodată și asupra păcătoșilor; în detalii despre diaconi și cercul lor de activitate; puțin însă despre pprezbiteri. Despre cultul dzeesc și îngrijirea lui din partea clerului se ocupă pe scurt.

Cartea a III-a, se estinde pe 20 capitole, cari partea cea mai mare tratează despre însușirile morale, datorințele și drepturile văduvelor, precum și despre funcțiunile liturgice, a căror ezercitare li-se înterzice văduvelor. Cap. 16—18 se estinde asupra botezului. Cap. 19—20, se ocupă cu însușirile diaconilor și cu hierotevizarea episcopilor.

Cartea a IV-a, se ocupă de săraci și îndeosebi cu orfanii, pentru creșterea cărora sub paza episcopului — să se poarte grijă. Mijloa-

cele pentru ajutorarea săracilor și orfanilor să se ia din dăruirile bisericești, dela cari dăruiri anumite clase de oameni să fie cu desăvârșire eschiși. (Cap. 1—10). În fine se desenează raportul dintre părinți și fii, stăpâni și servitori, autorități și supuși (cap. 11—13); se vorbește pe scurt per esentiam și despre statul fecioresc (virgines.)

Cartea a V-a, (cap. 1—12) tratează despre statornicia în mărturisirea credinței până și cu vărsarea sângelui după exemplul Domnului Hristos și a sfinților săi privind cu bucurie la viitoarea înviere. Se scrie și despre contrarul adecă lăpădarea de credință; recomandă celor prigoniți înțelepciune. Cap 13—20 cuprinde în sine interesante deslușiri despre sărbători și posturi în timpurile vechi creștine.

(Va urma).

Ioan Nicorescu.
paroh ort. rom.

Serbarea aniversării de 100 de ani dela punerea temeliei sf. biserici din Pesac.

Aniversarea a 100 de ani dela punerea petrei fundamentale la sfânta biserică din Pesac, s'a serbat Joi la Înălțarea Domnului cu mare pompă și solemnitate, între bubuitul treascurilor.

Serviciul divin l-a oficiat Prea On. Domn protopop tractual părintele *Paul Miulescu* din B. Comloș cu asistarea preoților locali *Petru Pascu* și *Victor Fizeșanu*, iar ceremoniile le-a executat corul din Săn-Miclăușul mare, sub conducerea învățătorului *Atanasie Lipovan*, cu o precisiune artistică.

Biserica a fost ticsită de poporeni și oaspeți.

Irmosul l-a cântat tinărul cântăreț *George Magdin* alui *Trăian* cu o voce sonoră și plăcută, instruit fiind de bătrânul și binemeritul preot părintele *Andrei Fizeșanu*.

Cuvântarea festivă a ținut-o părintele capelan *Victor Fizeșanu* și a fost bine primită din partea credincioșilor. La finea cuvântărei părintele *Victor* a făcut și istoricul comunei bisericești și a sfintei biserici, amintind dintr'un hrisov vechi preoții din vechile timpuri și anume: Primul preot a fost părintele *Ilie Vasiliievici*, iar mai tirziu înființându-se și a doua parohie, a venit de preot părintele *George Popovici* din Monoștor; după aceea popa *Vasa Vasiliievici* a urmat de capelan a părintelui *Ilie* însă acesta mai târziu s'a mutat la parohia din Bazoș, urmându-i în loc părintele *Filip Rusu* din B. Comloș, un român zeloș, care a scos sârbizmul din biserică; iar la a doua parohie a fost preot *Nicolae Vasiliievici* paroh și asesor consistorial.

După moartea părintelui *Filip Rusu* a venit de preot părintele *Ioan Mateovici* fost învățător și diacon în B. Comloș, un cântăreț escelent, iar după moartea acestuia, la anul 1863, i-a urmat fiul său părintele *Terentie Miculescu*, răposat la anul 1893 în 9 Septembrie. În locul preotului *Nicolae Vasiliievici* răposat la anul 1862, a urmat actualul preot părintele *Andrei Fizeșanu* având de capelan pe fiul său *Victor Fize-*

șanu, iar după moartea preotului *Terentie Miculescu* a urmat de preot părintele *Petru Pascu* născut în B. Comloș.

Locuitorii Pesacului au venit din comună vecină Săn-Petru sârbesc, de răutatea apelor, și s'au colonizat în Pesac la 16 Octomvrie 1788.

Biserica actuală s'a început a se zidi la anul 1811 prin protopopul *Nicolae Nicolici* din Săn-Miclăușul mare.

Bătrânii și primii epitropi veniți din Săn-Petru sârbesc au fost: *Mihai Miescu*, *Andrei Docea* și *Adam Doboș*; iar purtător de grije la zidirea bisericii și până la sfințirea ei a fost *Achim Lațcu*, poreclit *Achim Piaroșu*, știind acela ceti și serie frumos.

Speșele pentru zidirea bisericii au fost eiectate pe locuitorii comunei bisericești după proprietățile lor și anume după una sesiune pământ, 84 fl. după banii de atunci, după $\frac{1}{2}$ sesiune 42 fl. și după $\frac{1}{4}$ de sesie 17 fl.

Pentru splendoa ea acestei serbări, incheind acest raport, exprim, în numele comunei bisericești, Prea On. Domn părintelui protopop *Paul Miulescu* cea mai profundă mulțămită pentru participarea sa la serviciul divin, ridicând astfel însemnătatea zilei festive întru lauda, cinstea și preamărirea Atotputernicului Dzeu. Căci P. On. d-sa după rugăciunea de pe amvon între sunetele clopotelor și bubuitul treascurilor a încunjurat de trei ori sfânta biserică ca și la o procesiune, cetind la fiecare încunjurare câte o evanghelie și apoi stropind cu aghiazmă sfânta biserică.

Seara, în ziua festivă, s'a aranjat un concert din partea comitetului parohial din loc, în curtea ospătăriei mari, la care a concertat corul Săn-Miclăușenilor și corul din loc.

Dintre oaspeții inteligenți din alte părți ni-au onorat cu prezența lor P. O. D. protopop *Paul Miulescu* cu doamna, părintele *Ioan Popovici* din Săn-Miclăușul mare cu doamna, dl. Dr. *Nestor Oprean* cu doamna și stimata familie, dl. Dr. *Aurel Cozma* cu doamna, dl. Dr. *George Adam* cu doamna, dl. Dr. *Hodrea*, dl. *Romul Cărăbaș* director la *Timișana* cu doamna, dl. *Liviu Magdu* contabil cu doamna, dl. *Velizar Vasiliievici* cu doamna și fica sa d-soara *Darinca* etc.

Concertul a succes peste așteptare, între aplauze frenetice, — meritând domni conducători *Atanasie Lipovan* și *Cuzman Bogdan* toată onoarea și recunoștința.

Un participant.

„Curs practic de limba maghiară“

de **Juliu Vuia.**

(Răspuns dlui Vuia).

În numărul 17 dela 23 Aprilie (6 Mai) a. c. al acestui ziar s'au publicat niște reflexiuni la critica făcută din parte-mi „Cursului practic de limba maghiară.“

Nu am intențiunea a polemiza, dar am aflat necesitatea de a limpezi unele chestiuni pe cari dl. Vuia le aduce parte ca argumente pentru combaterea afirmărilor relative la opul din chestiune.

Să vedem dar aceste reflexiuni în extenziunea lor internă și externă, să le descompunem și să le analizăm, căci numai atunci e posibilă cunoașterea lor temeinică.

Imi amintește „situația“ și „împrejurările excepționale“. Conced, dar dacă și stăm în fața astorfel de impedimente, totuși nu putem pierde dinaintea ochilor

noștri în ori și ce situație și împrejurări adevăratul scop fix pentru compunerea unui „Curs practic de limbă”. Eu cred, că dl Vuia a întimpinat greutăți la croirea acestui manual, la arangiarea materialului adunat, la analizarea părților în special, dar nu e permis a ne pripi cu edarea unui lucru, care încă recere perfecționare posibilă, ci trebuie să-l transformăm în interiorul nostru, trebuie zi de zi revidiat, complectat și îndreptat, până în urmă l'am aflat a corespunde scopului și planului, ce trebuie să ținem în evidență.

Ce e drept, prima edițiune a oricărui manual, fie școlastic, fie de altă categorie, e neperfectă, dar în urma experimentelor, până la altă edițiune, cu încetul îl complectează autorul aceluia. Căzând dar toate în aceea sferă, cred, că vom avea onorul a vedea și „Cursul practic” în o nouă ediție augmentată, respective îndreptată.

Analizând dar aceasta parte, să vedem „situațiunea grea a învățătorilor delu sate.”

Dl Vuia zice, că nu cunosc greutățile, ce le întâmpină învățătorii intru propunerea limbii maghiare. Intr'adevăr stau pe gânduri, că cetit'a dl Vuia cu atențiune observările mele și expunerea lor cu deamă-runtul?

Când afirmă aceasta, sunt pe deplin convins că nu.

Să descălcim dar și ghemul acesta al afirmărilor și crezărilor deșarte.

Oare nu am arătat în destul starea agravată a lor din cauza multor împrejurări nefavorabile? Nu am arătat lipsa de manuale? Nu am descris în destul ha-osul din care abea mai putem scăpa? Nu am expus îndestul încurcătura lor și cu acest manual de față considerând prelucrarea greșită al aceluia?

Cetirea și meditarea puțină asupra observărilor mele vor aduce concluziunea logică a acelor afirmări.

Să luăm acest lucru și din alt punct de vedere, ca să putem ajunge eventual la altă concluziune. Dacă unui călător istovit de greutatea drumului percurs, de cel întrebă îi arată o cale greșită, nu va putea ajunge la scopul călătoriei de mult dorit.

Așa stăm în fapt concret și cu chestiunea de față.

Cetind mai departe reflexiunile dlui Vuia, ca o lumină neașteptată mă lovi chestiunea literelor și scuza de tipărire prea pripită.

În cazul de față dar primesc scuza dlui Vuia, dar nu conced unde zice, „că acest manual se dă în mâna elevilor, cari deja cunosc în românește literele tipărite.”

Nu pot să conced dle Vuia aceasta, pentrucă literele românești se deosebesc de cele maghiare. În limba română nu aflăm literele compuse, ca: *cs, ds, gy, ly, ny, sz și zs*, va să zică dacă le reprezentăm numai scrise, elevii nu au idee despre concepția tipărită a acelor. Intre literele române și maghiare nu se află indentitate absolută, ci oare-cum relativă. La Graser și Wurst m'am provocat din motivul, că am avut intențiunea, să arăt legile scriptologice, compuse de acești mari metodicieni, cari trebuiesc considerate atât în cazne „concret” cât și abstract.

La poezii din nou trebuie să insist, pentrucă se poate, că dl reflectant nu e în clar cu unele reguli necesare din stilistică și poetică în general, ci urmărește numai „scopul” de a face cunoscut elevilor textul în formă de poezie lipsită de regulile absolut necesare.

Oare textul nu-l putem înfățișa elevilor și în froză, dacă nu putem să corăspundem exactităților reperute? Oare acel text trece prin schimbări, dacă-l caceam cunoscut în proză?

Nu va rămânea același? Așadară aici conchid, cu afirmarea d-lui Vuia.

Trecând dar peste aceste, să stăm puțin la topică.

On. reflectant mă numește „îngust”, fiindcă m'am provocat la „o” zicere, pe când eu am arătat două ziceri greșite. Ce e drept, am fost cam „îngust”, pe când puteam arăta vr'o sută de ziceri fel de fel eronate. Însă la ace sta pagină vom interveni de altă dată și cu altă ocaziune.

În ceea ce privește accentele greșite, dl autor se scuza cu erori de tipar (lapsus calami!) și cu manuscrisul original; aici nici una, nici alta împrejurare nu poate fi conziderată, fiindcă la urma acestui manual sunt arătate erorile de tipar, așadară ceea ce se află expus pe paginile răsfețe ale acestui manual e corect.

La cuvântul ne „acceptabil” așa se vede Dl autor nu m'a înțeles. Eu am zis de neacceptabilă prelucrare materialului ca atare, care incurcă toată activitatea fluentă a înaintării cu elevii. Pentru aceea zic la finea observărilor, că prelucrat și complectat manualul va putea ajuta învățătorilor noștri, atunci va putea arăta mijloacele, intru ajungerea scopului real.

Când am făcut cea observare modestă, cu toate că am arătat și meritele sau părțile avantagioase, — am luat de bază cuvintele: „Critica e dreptul obște de a adeveri bunătatea marfei” (A. Rusv, „România literară”, 1885 „Cugetări” 201), sau următoarele: „Critica, fie și amară, numai să fie dreaptă, este un element neapărat al susținerii și propășirii, și cu orice jertfe și în mijlocul a ori cător ruine trebuie implântat semnul adevărului.” (Critice, I 365, 394, „Direcția nouă” T, Maiorescu).

Aceste sunt chestiunile, pe cari am avut intenția de a le limpezi. Argumentările făcute din parte-mi, după observările făcute acum, nu le aflu răsturnate, fiindcă au bază reală și logică.

Ioan Ardelean
învățător.

Programa examenelor

dela institutul pedagogic-teologic g.-or. român din Arad la finea anului școlar 1905-6

I. Examenele din despărțământul pedagogic.

Luni 29 Mai (11 Iunie) c. I. ped. examen din toate studiile.

Marți 30 Mai (12 Iunie) c. II. ped. examen din toate studiile.

Mercuri 31 Mai (13 Iunie) c. III. ped. examen din toate studiile.

1/14, 2/15 și 3/16 Iunie examene verbale de cvalificațiune învățătorească.

Luni 5/18 Iunie conferință de clasificare.

Mercuri 7/20 Iunie distribuire diplomelor.

II. Examinele dela despărțământul teologic.

Luni 19 Iunie (2 Iulie) c. I-II. teol. examen din cant și tipic

Marți 20 Iunie (3 Iulie) c. III. teol. examen din cant și tipic.

Mercuri 21 Iunie (4 Iulie) c. III. teol. examen din toate studiile.

Joi 22 Iunie (5 Iulie) c. II. teol., examen din toate studiile.

Vineri 23 Iunie (6 Iulie) c. I. teol., examen din toate studiile.

26 și 27 Iunie v. (9, 10 Iulie n.) Examenе private teologice.

Joi 29 Iunie (12 Iulie) Te Deum.

Cursul de vară ce se va ținea la seminarul diecezan cu învățătorii aplicați până acum fără calificare, se va începe în 8/21 Iunie și va dura până în 18/31 Iulie. Încă odată atragem atențiunea învățătorilor fără calificare să se folosească de ocaziunea pe care nu o vor mai avea de a se califica. Și să nu uite, că fără calificare nu vor mai fi tolerați în stațiuni învățătoarești.

CRONICA.

Serviciu divin s'a oficiat Vineri, la orele 11, în capela din Seminarul nostru diecezan, din privilegiul aniversării zilei încoronării M. Sale gloriosului nostru Monarh *Francisc Iosif I* de rege al Ungariei. A participat și P. S. Sa D-*le* Episcop.

Escursiune școlară. Elevii din cursurile noastre pedagogice au făcut, cu ocaziunea sf. serbători ale Rusaliilor o excursiune școlară la Brad și minele de aur de-acolo, apoi la Măneasa, sub conducerea profesorilor N. Mihulin, I. Costa și S. Secula, însoțiți și de referentul școlar Dr. G. Ciuhandu.

Asentările. Ministrul de honvezi Ludovic Iekel-falussy a adresat tuturor municipiilor un ordin în care comunică, că în anul acesta se va ținea asentarea principală pentru anul 1905. Ministrul observă în ordinul său, că schimbarea ce a urmat în situațiunea politică, face să spere, că noua dietă va vota contingentul de recruți pentru anul 1905. Prin urmare ministrul de honvezi ordonă, ca municipiile să pregătească în conțelegere cu comanda militare competente lucrările prescrise, pentru-ca asentarea principală pentru anul 1905 să se poată executa în timpul dela 11 Iulie — 14 Iulie a. e. La stabilirea terminului să se țină cont de sărbările confesionale. Cu privire la executarea faptică a recrutării, ministrul va dispune definitiv după votarea contingentului de recruți.

O scrisoare a patriarhatului adresată bisericeii gr. or. din România. Din Constantinopol se anunță că în urma unui decis al sinodului, patriarhul va trimite mitropolitului primat al României o adresă drept răspuns la protestul sinodului român în cestiunea unui episcop grec, implicat în propaganda secretă contra Românilor macedoneni. Adresa e ținută în termeni afabili și patriarhul exprimă dorința de a susține legături amicabile cu biserica română.

Cea mai veche icoană românească se crede că e aceea, care se găsește în noul muzeu religios al Episcopiei de Agreș, înființat de curând. Icoana, zugrăvită pe lemn, în format de 60 X 46 înfățișază în mijloc pe Maica Domnului cu Iisus mort (!) în brațe. La stânga din jos se vede zugrăvită Despina Doamnă, soția lui Neagoe Basarab, citorul mănăstirei de Agreș, ținând în brațe pe fiul său Teodosie mort. Se crede, cu temei, că icoana e zugrăvită pe la 1520 — 1554, și astfel ar fi cea mai veche icoană bisericească la noi (V. „Școala și biserica“ din București, IX nr. 4.)

— Eată în toate părțile se înțelege nsemnătatea și folosul unui muzeu religios, unde să se adune spre păstrare și studiere relieviile sfinte ale trecutului. Oare la noi să nu vină timpul când să se înțeleagă lipsa unui astfel de așezământ și să se dispună — din oficiu — adunarea la un loc a clenodiilor bisericești, ce biete avem?

Conferență pentru unirea bisericilor. „Alianța nicheeană a persoanelor clericale“ din Anglia adună iscălituri sub o convocare, ce va fi trimisă tuturor episcopilor, cari vor fi chemați la conferența din Lambet în anul 1908. Despre caracterul general al acestui document se poate judeca după începutul lui: „Noi, mai jos subscriși, membri ai bisericii anglicane și ai altor biserici, ce sunt în comunicare cu dansa, respectuos ne adresăm vouă, în vederea apropierii conferenței din Lambet. Dorind a ne folosi de această ocaziune potrivită, cu stăruință și cu umilință vă rugăm să deșteptați chestiunea despre stabilirea unității creștinismului. Știm, că încercările făcute altă dată de persoane particulare și de diferite societăți au condus la recunoașterea reciprocă a frăției în Cristos și la comunicarea reciprocă ntre biserica episcopală în Europa și America și între biserica ortodoxă de răsărit. Dar noi simțim importanța indicului, făcut nu de mult în răspunsul sinodului Rusesc patriarhului din Constantinopol, că restabilirea unirii este lucrare a întregului creștinism sau a Bisericii, ca întreagă, iar nu a bisericilor separate. ori cât de însemnate ar fi ele. Noi ne hotărîm a spune, că adevărata, reala comunicare reciprocă va fi ajunsă numai atunci, când va rămâne neschimbat tot ceea ce s'a sfințit de biserica întreagă până la despărțirea ei în cea de Răsărit și cea de Apus“.

Vocea bisericească S. Petersburg.

Instrucțiunea în școlile de meserii. Ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Albert Apponyi a lansat zilele trecute două ordinațiuni importante, cari se referă la predarea învățământului în școlile ucenicilor de meserii. Prima ordinațiune se ocupă cu organizarea cursurilor pentru învățătorii școlilor de meserii, iar a doua cu instrucțiunea în aceste școli.

„În urma importanței sale naționale și economice — zice ministrul în prima sa ordinațiune — pun mare pond pe creșterea generațiunii de meseriași și pe dezvoltarea ei corăspunzătoare trebuințelor reale. Pentru a ridicat nivelul instrucțiunii în aceste școli, vreau să mă îngrijesc de organizațiunea și de planul de învățământ al cursurilor învățătorilor acestor școli pentru ca să fie asigurată o instrucțiune metodică corăspunzătoare și colaborare cu succes a învățătorilor și a meseriașilor distinși“. În înțelesul acestei ordinațiuni ministrul înființează deja în anul acesta în Arad, Seghedin, Iaurin, Pojon și Sibiu astfel de cursuri, pentru a căror susținere și pentru ajutorarea a o sută învățători a incuviințat deja suma de 25,000 cor.

A doua ordinațiune are de scop dezvoltarea instrucțiunii practice.

Concertul societății „Carmen“. Reproducem recenziunea raportorului muzical al „Adevărului“ din București dela 9 Mai v. „Concertul de ieri, dat la Ate-neu în prezența reginei și a unui public din cele mai număroase, a fost un mare succes pentru această societate, pentru conducătorul ei și pentru muzica națională. Piesa de rezistență a programului a fost o baladă pentru soli, cor și orcheștră, de dl *Iacob Mureșianu*. Balada pusă în muzică este „Mănăstirea Argeșului“, legenda meșterului Manole, și dl *Mureșanu* a tratat-o după felul oratoriilor lumești ale lui Haydn:

corul face descripția naturii și acțiunii, un narator intervine din când în când spre a da cuvânt personajilor capitale: Negru-Vodă, care face alegerea locului pentru zidirea mănăstirii, Manole, soția sa Anna și un cioban.

Balada e în 3 părți, din care s'a cântat numai întâia și a doua. Orchestra are rolul de a redă prin mici introduceri starea de suflet a momentelor respective din baladă și acompaniază în genere întreaga baladă. Motive de doină și de hore străbat partitura din când în când, fără abuz și bine impletite, pentru a da întregului un caracter național. Recitativul, fiște, suferă influența compozitorilor străini, cu deosebire a lui Wagner, și în schimb părțile sentimentale ale lui Manole și ale Annei reamintesc inspirațiile italiene. Nu mai puțin însă un suflu personal, o continuitate de stil, care dă unitate compoziției și un colorit românesc, fac din această lucrare o compoziție de valoare merită să trezească ori când entuziasmul publicului nostru — și noi sperăm, că marele succes pe care l'a obținut ieri, va face pe dl Kiriac s'o repete, dându-ne și partea a treia. Autorul, care asistă, a fost viu aclamat și felicitat de Regina. Restul programului, foarte bogat, a avut deasemenea mult succes.

„Amvonul“. Dorind a scoate încercând volumul al II-lea din cartea de sus, care a fost cu căldură îmbrățișată din partea on. preoțimi, iar de către bărbați competenți frumos apreciată, prin aceasta fac cunoscut că din „Amvonul“ tomul I, mai am numai puține exemplare, și pentru ca să treacă și acelea scărțez prețul cărții dela 3 la 2 coroane de exemplar plus porto 20 fil. trimiși la adresa: Ioan Niculescu paroh ort. rom. în Curtici, com. Arad.

Cronică bibliografică.

Sămănătorul 21. N. Iorga, Un erou modern: Henric Ibsen, — o admirabilă apreciere literară-socială, a genialului scriitor norvegian. — Henric Ibsen, Epigonilor (poezie) trad. de St. O. Iosif și Anghel, — cari în curând vor da la lumină un volum de poezii, traduse din operele de tinerețe ale marelui poet. — X. Cugetări. — N. Valerian, O frică. — Slt. Vulovici, Crezul ostășesc (poezie). — G. Bogdan-Duică, Un episod din istoria Teatrului românesc (1847). — Octavian Florea, Primăvara (poezie). — V. Hasnaș, Sonet. — N. Iorga, Serbările dela Sibii (articol scris cu mult sentiment românesc). — C. Ardeleanu, Furtuna (poezie). — N. Iorga, Cronică. Henric Ibsen (icoană).

Viața Literară 21. Să nu ne îngrădim, de Il Chendi. — Răsărit (poezie) Ion Gorun. — Nenea (poezie) I. A. Basarabescu. — Nestatorniciei (poezie) C. Pavelescu. — Doamne ajută-ne (nuvelă) R. Ciofleac. — Resemnare (poezie) Z. B. — Cronică artistică, V. C. — Pagini inedite: Odobescu către Bariș. — Pribe-gire nocturnă (poezie) A. Naum. — Cronică muzicală, Georgescu-Ștefănescu. — Scrisoarea ei (poezie). C. Mironescu. — O manifestație (schită) M. Sorel. — Nostalgii medicale (poezie) M. Codreanu. — Dumnezeu știe (din popor) Fl. Cristescu. — Căntece (din popor) Șt. Tuțescu. — Informațiuni literare, artistice; bibliografie.

Drapelul nr. 57. aduce un frumos foileton: „Pădurea dela Birman“, de Dr. V. Braniște. Se compară „pornirea“ pădurii, care însemnează perirea lui Macbeth (Shakespeare), cu venirea „codrului banatic“, la alegerea din Lugoj.

Albina nr. 34. Cuvântarea M. S. Regelui cu privilegiul primirii Corpurilor legiuitoare la 11 Mai. — Ec. Constantinescu Lucaci: Predică la pogorârea Duhului Sfânt. — I. Kalinderu, Cuvântare la Academia Română la 12 Mai. — Dr. I. Simionescu, Viața Plantelor. — Sofia Nădejde, Fac oare lux țărâni? — R. V. Tratatul preventiv al manei. — C. Iordăchescu Foaie verde micșunele (cântec pe note). — V. S. Moga, Cronică agricolă, economică, și comercială. — Cronică săptămânei. — Lista primei trageri a loteriei presei. — Dela sate. — Informațiuni. — Licitațiuni. — Sfat-uri: Ca să nu se umple vitele de trifoi. — Ilustrațiuni: Frunze și flori de pădăie, O sămânță de fasole tăiată, A. S. Principele Carol al României, A. A. LL. PP, Elisabeta și Maria.

Candela XXV. 5. Dr. V. Tarnavschi, Geneza (Introducere și comentariu). — Dr. E. Voiuțchi, Istoria și literatura moralei creștine. — (Text rutean). — Comunicări, Intrebări și cazuri pastorale, Cronică.

Concurs.

Prin înalta rezoluțiune a Ven. Consistor diecezan Nr. 1756/906, s'a decretat sistemizarea unei capelanii temporale pe lângă veteranul paroh Toma Micșă din Alioș, protoprezviteratul Lipovei, deci pentru îndeplinirea acestei capelanii temporale, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia diecezană „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu aceasta capelanie sunt: 1. Una sesiune parohială din 30 jugh. catast. 2. Un intravilan de un jugher castast. 3. Birul și ștolele usuete. Din toate aceste venituri și legatele împreunate cu aceasta parohie, între care se înțelege și întregirea dotației dela stat ce o primește parohul nu altcum și ajutorul ce i se va da capelanului, vor beneficia și respective se vor împărți între paroh și capelan în părți egale. Alegândul capelan va suporta și dările după partea sa de beneficiu.

Se observă că alegândul capelan va avea să provadă și catihizarea la ambele școli noastre din Alioș, fără alta remunerațiune. Dela recurenți se recere cvalificațiune de cel puțin pentru parohii de cl. II., recurenții cu cvalificațiune de cl. I., vor fi preferiți.

Recurenții se avizează, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescise de cvalificațiune adresate comitetului parohial din Alioș, să le înainteze până la termenul sus indicat subscrisului protoprezviter în Lipova (Lippa), precum și să se prezinte, cu observarea ș-lui 18 din Regulamentul pentru parohii în s. biserică din Alioș, spre a-si arată desteritatea în cele rituale și a se face cunoscut poporului.

Alioș, 12/25 Martie 1906.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: Voicu Hamsea protoprezviter

—□—

1—3

Pentru împlinirea vacantelor posturi de învățători din **Babșa, Checheș T. Hodoș și Jabăr**, toate în tractul Belințului, se anunță concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1). Babșa: a) în bani gata 340 cor., b) pentru conferență 20 cor., c) pentru scripturistică 20 cor., d) 24 metri lemne, prețuite cu 144 cor., dir care este a se încălzi și sala de învățământ., e) 3 jugăre pământ (à 30 cor.) 90 cor., f) 30 Hct. bucate parte grâu, parte cucuruz, prețuite în 275 cor., g) locuință corăspunzâ-

toare, cu intravilanul de lângă ea și h) dela fiecare înmormântare la care e poftit 40 fiteri.

3.) *Cheches*: a) In bani gata 400 coroane, b) 10 m. m. grâu și 10 cucuruz despoiat, c) locuința cu 2 încăperi și bucătărie și grajd, d) 32 metri lemne, din care este a se încălzi și sala de învățământ, e) pentru conferențe, adunări generale și scripturistică la olaltă 22 coroane.

3) *T. Hodoș*: a) In bani gata 480 cor., b) uzufructul dela 4 jugăre pământ (à 20 cor.) 80 cor., c) pentru lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ 70 cor., d) pentru conferență respective adunări generale 16 cor., e) pentru scripturistică 4 cor., f) locuința de o chilie și bucătărie, apoi grajd și 1/2 jugăr intravilan.

4) *Jabăr*: a) In bani gata 600 cor., b) 32 metri lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ prețuite cu 160 cor., c) pentru conferență, respective adunări generale 40 cor., d) pentru scripturistică 20 cor., e) pentru purtarea agendelor scripturistice ale sinodului și comitetului parohial și facerea socoșilor culturale 10 cor., f) 2 jugăre pământ arător și 1 jugăr grădină intra și estravilană, prețuite toate în 120 cor., g) Dela înmormântare cu liturgie, unde este poftit 2 cor. și fără liturgie 1 cor., h) locuința constătătoare din 2 chilii, bucătărie și cămară.

Funcțiile cantonale toți vor avea să le facă fără altă remunerație.

De asemenea toți vor avea să poarte dările după pământul ce beneficiază, din dotația lor.

In beneficiu vor intra abea dela începutul anului școlar 1906/7.

Petițiile instruate conform normelor în vigoare se trimit comitetului parohial respectiv, pe calea oficiului protoprezviteral gr. or. rom. al Belințului (Bélincz, Temes-megy) având reflectanții a se declara că, cu începere de când, formează pretenziune la cvinvenal, și a se prezenta într-o Duminică sau sârbătoare în sf. biserica din parohia unde concurează, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Se observă că, la postul din Jabăr numai deja după 5 ani de servicii prestată aci, se va socoti cvinvenalul prim.

De asemenea că, la toate 4 posturile, preferiți vor fi cei cu cvalificație superioară, respective cei cari vor putea dirigia coruri.

Belinț, în 9/22 Maiu, 1906. *Comitetele parohiale.*
In conțelegere cu mine: *Gerasim Sârb* protoprezviter

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a stațiunii învățătoresți dela școala din **Buzad** pprezbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin penzionarea inv. Melementie Popovici; — se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. In bani gata 380 Cor., 2. In naturale 12 șinici de grâu și 12 șinici cucuruz., 3. Pentru lemne 120 cor., fiind dator învățătorul a încălzi și sala de învățământ., 4. Scripturistica 5 Cor., 5., Pentru conferență 12 Cor., 6 Usufructul a 4 jugere de pământ livadă. Cvarțir liber în edificiul școlar cu grădină de legume. Sarcinilor publice după pământ are a le solvi învățătorul.

Conicvenalul il va primi învățătorul după 5 ani de serviciu în comuna Buzad.

Reflectanții la acest post sunt avizați ca recursele lor, ajustate cu toate documentele prescrise prin lege și Regulament, și adresate Comitetului parohial din Buzad, să le subștearnă până la termenul sus indicat, subscrisului protoprezbiter-inspector școlar în Lipova (Lippa), precum și ca să se prezinte în vre-o Duminică ori Sârbătoare în sf-ta biserică din Buzad, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, și spre a se face astfel cunoscut poporului,

Buzad, 30 Aprilie (13 Mai) 1906.

In conțelegere cu mine: *Voicu Humzeu* m. p. protopop

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericască gr.-ort. română din **Buteni** ca susținătoarea școalei sale confesionale, în urma hotărârilor comitetului și a sinodului său parohial, — prin aceasta avizează pe toți cei interesați, că vinde din mână liberă pe calea ofertului — intravilanul de sub Nr. 1084 a cărții funduare din Buteni Azi (649 — 650), care formează proprietatea „fondului școalei gr.-ort române din Buteni“, — la licitațiune publică, fixată pe ziua de **28 Mai (to Iunie)**

Drept ce doritorii de a cumpăra acest intravilan situat în mijlocul comunei — sunt poftiți a-și înainta ofertele lor în scris subscrisului conducător al oficiului parohial până în ziua de mai sus, când oferiții se vor prezenta și în persoană pentru depunerea vadiului de 10 % a cumpărării și pentru efeptuirea licitații. Din ședința comitetului parohial, ținută în Buteni la 30 Aprilie (13 Maiu) 1906.

Iuliu Bodea m., p.,
cond. ofic. par. preș. com.

Petru Perva m., p.,
notar adhoc al com. par.

„Janus“

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,
este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentalul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ➡

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.
Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. | **Averea institutului 31.000,000 cor.**

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni indatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(18)